

Maaltijdbezorgers zijn werknemers en geen zelfstandigen

In 2019 oordeelde een Nederlandse rechtbank in een geding aangespannen door de Federatie Nederlandse Vakbeweging (FNV) dat de koeriers van Deliveroo – het bedrijf van afhaalchinees Will Shu – geen zelfstandigen maar werknemers zijn. Deliveroo ging in beroep. Benieuwd of er al een uitspraak was, vulde ik enkele weken geleden op Google de zoekwoorden Deliveroo en proces in. Eer ik me aan het lezen van het verdict zette, zocht ik op YouTube naar het liedje Moon River gezongen door te veel te vroeg gestorven Audrey Kathleen van Heemstra Hepburn-Ruston. Voordat de muziek inzette, kreeg ik tot mijn verbazing eerst een advertentie voorgeschoteld van... Deliveroo. Alsof u googelt naar Holocaust en vervolgens op uw sociale media reclame krijgt voor reizen naar Israël.

De rechtbank verklaart voor recht

Stel u krijgt na het lezen van de rubriek van de heer Van Wallegghem onweerstaanbaar trek in één van zijn overheerlijke recepten. U surft naar de webstek Deliveroo.be, zoekt op restaurants in Ternat, voert uw bestelling in en een uurtje later staat er een fietskoerier voor uw deur met het gewenste. Ook al had u geen rechtstreeks contact met de jongeman of jongedame in kwestie, uitgedost in in een Deliveroo-jasje en met een Deliveroo-vertas op het bagagerek, toch houdt het bedrijf staande dat hij noch zij voor Deliveroo werkt, maar een zelfstandige ondernemer is met u als opdrachtgever. Zeg nu zelf, hoe aannemelijk is dat?

Op 16 februari oordeelde het Amsterdamse gerechtshof alvast van niet.

Werknemer

Deliveroo startte zijn activiteiten in 2015 in Nederland. Tot 2018 werkten de koeriers met een arbeidsovereenkomst. Riant was dat niet. Het ging om een min-maxcontract van bepaalde duur (niet langer dan 23 maanden) met minimum één uur en maximum 160 uur per maand. Betaling vond plaats overeenkomstig het wettelijk (jeugd)minimumloon. In 2021 verdient een achttienjarige uitgaande van een werkweek van 38 uur bruto 5,12€ per uur; en een éénnentwintigjarige 10,24€. Tijdens zijn werkzaamheden diende de werknemer gekleed te zijn in



Door de wind, door de regen...

Deliveroo-kleding en de maaltijden te vervoeren in een Deliveroo-thermobox. Het was de werknemer niet toegestaan om voor andere (etenswaren)bezorgdiensten te werken. Hij moest zelf zorgen voor een smartphone of tablet om in te loggen op het bezorgsysteem van Deliveroo. De werknemer was volgens het arbeidscontract verplicht minimaal één shift in het weekend en één avondshift per week te werken. Er waren diensten van drie, vier of vijf uur gelegen tussen 11 en 22u30. De werknemer diende voor een bepaald tijdstip zijn beschikbaarheid aan te geven. Hij was in de hem toegewezen shift verplicht om gehoor te geven aan een oproep. Tijdens de shift moest de werknemer maaltijden bij diverse spijshuizen ophalen met zijn eigen vervoer-

middel en naar door Deliveroo opgegeven adressen van klanten vervoeren. Drie keer geen gehoor geven aan een oproep, leverde ingevolge de arbeidsovereenkomst een dringende reden voor ontslag op staande voet.

Zelfstandige zonder personeel

Vanaf februari 2018 werkt Deliveroo enkel nog via opdrachtovereenkomsten met zogenaamde zzp'ers. Bij een 'Regulier' contract mocht de bezorger niet meer dan 620€ verdienen per vier weken en hoefde hij geen BTW af te dragen; bij 'Onbeperkt', mocht hij dat bedrag overschrijden en droeg hij BTW af. Voor korte ritten kreeg hij gemiddeld 3,5€, voor lange 4,8€. Er waren ook bonussen.

De vakbond was van mening dat het om schijnzelfstandigheid ging. Om daarover te oordelen is het niet van belang of partijen de overeenkomst al dan niet onder de regeling van de arbeidsovereenkomst laten vallen. Waar het om gaat is of de overeengekomen rechten en verplichtingen voldoen aan de wettelijke omschrijving van de arbeidsovereenkomst. Die houdt in dat de werknemer zich verbindt om in dienst van de werkgever tegen loon gedurende zekere tijd arbeid te verrichten. Indien dat het geval is moet de overeenkomst worden aangemerkt als arbeidsovereenkomst

Het is niet de bezorger die factureert, maar Deliveroo dat uitbetaalt. De bezorger heeft geen invloed op de hoogte van het loon. Er is sprake van een gezagsrelatie tussen Deliveroo en de bezorger. Het is Deliveroo dat steeds éézijdig de aard van de overeenkomsten met de bezorgers heeft gewijzigd. Deliveroo argumenteerde dat de bezorgers er zelf de voorkeur aan geven om met een opdrachtsovereenkomst als zzp'er te werken. Op de vraag van de rechtbank waarom men de bezorgers dan niet de keuze liet tussen een dergelijke overeenkomst en een arbeidsovereenkomst, kon het bedrijf echter niet antwoorden. De klanten en de restaurants zien de bezorgers niet als zelfstandigen. Klanten kunnen bij Deliveroo een klacht indienen over een bezorger. Op basis van al deze overwegingen concludeerde de rechtbank dat "de bezorgers van Deliveroo werkzaam zijn op basis van een arbeidsovereenkomst."

Op basis van deze uitspraak kunnen bezorgers voortaan een arbeidscontract op eisen, zodat ze recht hebben op het cao-loon, doorbetaling bij ziekte en de tijd dat ze wachten bij een restaurant doorbetaald wordt. De FNV roept bezorgers op zich te melden bij de vakbond. Deliveroo gaat in cassatieberoep.

Gejaagd door de winst

Sinds de oprichting in 2013 haalde het bedrijf tijdens verschillende financieringsrondes \$1,5 miljard op volgens IG, een aanbieder van financiële derivaten. Een van de intekenaars was Amazon. De jongste beursgang waarbij aandelen op de London Stock Exchange werden aangeboden, om deze te verkopen aan geïnteresseerden via een zogenaamde IPO (Initial Public Offering) verliep ramppalig.



Willem Schramade : beursgang Deliveroo werd een flop

Volgens Reuters omdat investeerders ongerust geworden zijn over "zogenaamde groeiaandelen van bedrijven die snelle groei beloven maar vaak geen winst maken". Het Financieele Dagblad ziet in het artikel Deliveroo en het sociale gezicht van beleggers daarentegen een andere oorzaak: "De tijd is voorbij dat het grote beleggers niet kon schelen of bedrijven zorgvuldig omgaan met arbeidsomstandigheden. Met goede winst én sociaal beleid slaagt een onderneming pas voor de test. De beurssof van bezorgplatform Deliveroo wijst daar wel op. Men mikte in eerste instantie op een waardering van bijna £9 mrd, maar wist op dat niveau onvoldoende interesse bij grote beleggers te wekken. Het werd uiteindelijk bijna een miljard pond minder dan gehoopt, waarna het kersvers genoteerde aandeel Deliveroo vervolgens alsnog tot 30% onderuit ging. Oorzaak van de moeizame publieke verkoop: grote institutionele beleggers hadden geen trek in Deliveroo. De koeriers die de maaltijden afleveren bij consumenten zijn niet in vaste dienst van het bedrijf, maar zzp'ers. En die ontvangen volgens sommige onderzoeken niet eens het minimumloon voor hun werk en hebben nauwelijks tot geen rechten. 'We zullen om een aantal redenen niet investeren in Deliveroo, maar dit is daar een van', vertelde de chief investment officer van Aviva Investors in een radio-uitzending van de BBC. Het is opmerkelijk dat een belegger als Aviva zich openlijk tegen een grote beursgang keert. Institutionele beleggers krijgen al jaren het verwijt dat zij hun zorgen over duurzaam en sociaal verantwoord ondernemen vooral met de mond belijden en daarmee het potentieel van hun regulerende macht onvoldoende vervullen. 'Indexfondsen oefenen nauwelijks

druk uit op bedrijven om zich beter te gedragen', schrijft auteur **Willem Schramade** van het boek *Duurzaam kapitalisme. 'Ze stemmen vrijwel altijd mee met het management of met stemadviesbureaus.'* Die houding is aan het verschuiven sinds de groeiende aandacht voor klimaat en ongelijkheid in samenleving en politiek leidt tot druk om sociaal en duurzaam te ondernemen en te beleggen. Bij Deliveroo laten beleggers nu voor het eerst nadrukkelijk hun sociale gezicht zien."

Uber

Het Engels Hoogerechtshof deed in februari 2021 een gelijklopende uitspraak met betrekking tot Uber-chauffeurs, die moeten aanzien worden als werkers eerder dan als zelfstandigen. In Engeland zijn er drie categorieën: zelfstandigen (self-employed), tewerkgesteld (employed) en werkers (worker). Die laatste hebben recht op betaald verlof en het minimumloon. De rechtbank oordeelde dat de chauffeurs geen zelfstandigen zijn. Uber legt immers de rittarieven vast, Uber stelt het contract op en de chauffeurs hebben daar geen zeg in; Uber kan chauffeurs penaliseren die teveel ritten weigeren; Uber kan de overeenkomst beëindigen indien hun score niet verbetert.

Na de uitspraak zakte het aandeel van Uber gelijk.

Het bedrijf gaf aan de uitspraak te zullen naleven: de chauffeurs zullen het minimumloon ontvangen, instappen in een pensioenplan en vakantiegeld krijgen. Uber gaf wel aan het loon pas te zullen laten ingaan vanaf de start van de rit, en niet vanaf het ogenblik dat de chauffeur inlogt op de applicatie.

Strontbaantjes

Steeds meer mensen werken in het weekeinde, de avond en de nacht, onder andere door het principe "vandaag besteld, morgen in huis" en doordat winkels steeds vaker op zondag open zijn door de versoepeling van de Nederlandse winkeltijdenwet. Veel mensen werken in flexibele baantjes aan lage lonen, en verkeren daardoor in voortdurende onzekerheid. De Nederlandsche Bank, de centrale bank, is in haar jaarverslag 2020 alvast van oordeel dat deze flexibilisering te ver is doorgeschoten.

Rudi COEL